

ЧАСОНИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по
неділях і святах.

БУЖОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Німці і Чехи.

(Думки по замкненню ради державної).

Головною справою, около котрої крутиться вся політична запутанина в нашій половині держави, єсть т. зв. чеське питане, або справа погодження Чехів з Німцями. Криза парламентарна, яка тепер настала, є лиш наслідком сеї справи, а вся опозиція, яка вела ся доси і довела остаточно аж до обструкційної тактики, мала за основу лиш ту чесько-німецьку справу. Як би не та справа, то її багато елементів опозиційних, які животіли доси лиш завдяки Німцям і Чехам, не мали би в парламенті ніякої опори, ніякого значіння. З другої же сторони звісна річ і то, що залагодити чеське питане так, щоби то вдоволило обі сторони, річ дуже трудна і не дасть ся залагодити, хоч би й в часі відвесни до осені, та що остаточно може настати евентуальність кризи конституційної, може прийти хвиля, в котрій треба буде подумати над ревізією, або й над застановленем конституції, і що з тою хвилею зачне ся нова доба в нашій державі. Послухаймо-ж, як дивлять ся на сю справу Чехи, котрих она ближше і найбільше обходить. Праєка Politik, орган давної, староческої партії, в статії під заголовком Was nun? так відзиває ся в сеї справі:

Гр. Бадені міг взяти ся до розв'язання ради державної або вдоволити ся самим лиш відроченем єї, як то хотіла і споді-

вався того лівця. Але він вибрав менше з обома способами середину і залагодити державну. Але тим лиш спинив тепер настало питане, що має стати ся, щоби можна остаточно залагодити справу. З ліво-ліберальної сторони і з правительственних голосів несе ся однодушна відповідь: угода! То формулка не нова, а раду лекше подати, як єї виконати.

Розберім же можливість того. Національне положене двох народів має передовсім за умову, щоби межі обома народами, маючими погодити ся, був дійсний настрій до погодження. Не перечимо, що з німецької сторони дають ся тепер майже щодня чути голоси, жадаючі нової угоди з нашим народом, але то більше голос з потреби, як вираз правдивої охоти до помирення. Німці в своїй безмірній гордості і засліпленю загнали ся в ситуацію, з котрої не мають виходу без найбільшої утрати свого політичного становища, хіба що Чехи прийшли би їм в поміч. Они й хотять лиш того ефекту, а нічого иньшого, коли тепер так часто домагають ся угоди. То не вираз дійсної потреби мира, то лиш тактичне средство, котре має увільнити Німців від грозячого їм клопоту. Як би не так, то они би не нарушали нашої чести, нашої поваги з такою брутальною базоглядністю, котра певно, що не могла довести до того, щоби в нашім народі настав лагідніший настрій угодовий; то мусіло викликати величезне огірчене в нашім народі. Не ганьбить ся того,

з котрим хоче ся робити якусь угоду, або не робить ся угоди з тим, котрого ганьбить ся і понижає ся.

Але припустім, щоби наш нарід забув би на то все і що миролюбивість єго була би більша, як почуте себе самого: з ким же маємо годити ся? Де ті повномічники Німців, що були би компетентні підписати мировий договір? Три партії треба мати в Чехії на увазі: німецьких поступовців, німецьких народовців і Шенереріянів. Сі послідні стоять на поза-чеській, ба навіть на поза-австрійській основі; з ними годі числити ся. Німецькі народовці голосять за найвисшу засаду поділ Чехії на дві часті і утворене окремої німецької часті адміністраційної, котру треба би викроїти з організму нашого королівства. Они від того не відступлять, а нам годі навіть і дискутувати о тім, отже відпадають і німецькі народовці яко чинник угодовий. Позістають ще німецькі поступовці, котрі пропадають за мандатами і ддятого пішли в радикалів, а котрих тепер нічо вже не в силі спинити. До того ще ся партія зовсім в руках німецьких професорів, закостенілих доктринерів, котрі хотять коньче бути політиками. А вже в 1848 р. жалував ся архикн. Іван, що німецькі професори все цеують. Поминувши вже то, що ся партія розпадає ся, поминувши, що угоду треба би розтягнути на Мораву і Шлеск, і припустивши, що з німецької сторони знайшов би ся матеріал угодовий, то все ще остає ся питане: на якій основі мала би угода наступити.

На вахцимірі.

Щодня чую ревіт, бійку арештантів, чую сварню та крики дозорців тюремних, але я з тим вже жив єя, оно вже не дразнить мене.

Там, за тюрмою, на світлі потелішало, там рай. А ту? Ах, яке ту зимно їде із тих середовічних, грубих мурів, як від них віє і пересякає кости убійча гниль! Вчєра прийшов у мою клітку якийсь свіжий камрат (днесь його вже узали) та приніс з собою легот, запах весни, котрим хоч раз дихнула грудь моя, хоч раз дихнула тим во духом нетюрємним, воздухом нив, піль, світла, на котрім я так давно був, бо на прохід я всего раз вийшов із тих мурів і то якось першої неділі після того, як в суботу замкнули ся за мною залізни двері на три замки. А і вікном не виглянеш на світ, бо задля сусідства з домами при улиці Камняній оно прислонене великим кошем.

Кіш то на подобу екрині збиті три дошки, з котрих одна тої величини і ширини, щоби могла вікно цілком закрити, долі дотикає самої-ж стіни, а в горі на пів ліктя від неї відхилена лишє стріп для сонічного світла; від тої накриви на сей бік і на той бік їдуть дві, в клин стесані побічні аж до стіни і так ми вже можемо бути безпечні: ніхто нас не викраде, ніхто не змовить ся на який заговор.

Над самим вікном, під гзимсом звив собі воробчик кубельце і іноді присаде на вершок

коша, співваючи веснянку природі, а любовну тираду своїй самиці; насинав би я єму дрібушок з хліба, щоби часто сїдав щебетати про вольних людей та він не злетить аж на варцаб через кіш! Завдали музи: відобравши мені мою свободу, заборонили втішати ся вольністю других.

Через тиждень покликали мене за писаря на „вахциміру“^{*)}. Мене се в радувало, і дуже в радувало, як звичайно зміна кожного не до тла ще здесперованого мусить в радувати. Скорше день перейде, гадав я. А хоч на вахцимірі тяжка праця, хоч від ранка до вечера похилена моя спина над скарбовим столиком писарским не мала коли розпростувати ся, то всеж я вікном понад паркан бачив часть улиці Баторого, бачив клапоть неба і гори хмар на небозводі, а й гомін міського життя долітав ту різькіше, чим до тюрми. А ще манило мою цікаву натуру зблизити ся до управи тюремної, через котрої руки переходять всі а всі арештанти: і справді: побут на вахцимірі був для мене конечною підставою пізнання великої інституції тюрми.

І просторійше тут, все якась хата з обстановою, а не голі чотири стіни з причєю і волючою „катериною“.

Але дорого я за те все заплатив. Одно-стайна писанина надміру втомила мій ум: тут час праці а супочинку нормує сонце, не годинник. Рано ключник, як не має що робити, бо

*) Стражниця. Пересиджують там дозорці. Она є фірткою тюремних кліток, в сусідних покоях містять ся канцелярія заряду тюремного.

уже упорав ся, отвирєє казню, щоби їти на вахциміру, а вечер як вибирає ся керкермайстер на „добраніч“ т. є. оглянути кожду казню і влючі взяти на ніч під подушку — тоді писарі стають від столика, працають ся і їдуть у клітку. А притім яка то робота такого писаря! Судовий екенедит не може достатити писарів, тож і виручає ся арештантами: екенедитові діорієсти часть тої праці, яку Expeditsleiter розділює на писарські пульта, відносять на тюремну вахциміру. Що тая часть є „велика“, не треба казати, а що на тім є чистий інтерес, бо арештантові призначена плата 4 кр. денно (т. є. 1 зр. 20 кр. місячно) — то також кождий зрозуміє, хочби і не додавати, що тої платні „на пера“ ніхто з нас поправді не дістав.

Коли я то зрозумів, мусів огірчити ся.

Перше я дозорця не потребував знати, навіть бачити: ключник відсував і засував мої двері, часом поганьбив за непорядок на долівці тай по всім, а тепер увесь день сиди між дозорцями, здоровкай їх...

Се мене діймало.

Переписуй ті засуди, що судия списує їх підчас розправ: на недбалім нечитям писемі зривай без потреби і за-дурно очи. Мої очи — мій скарб, бо я чоловік праці.

Але я охотно брав до рук перо, коли було виручити треба „пана вахмістра“ та вписати в status animatum кождого, хто приходив „до нас“, чи то „з вольної ноги“ (приведений шандаром або відісланий судиею), чи з „фурдигарні“ т. є. міської хурдиги, — або видати па-

Що ми, Чехи, спеціально в справі язиковій мусіли би далеко більше жадати, як то установлення баденівські розпорядження, то лежить не лиш в нашій політичній інтересі, але того вимагає і наша національна честь. Мусимо жадати, щоби наш язик мав значіне в цілїм краю, як також ту саму рівність признаємо і німецькому язикові. Чи згодять ся на то Німці, коли они вже ту одробинку, яку нам признав гр. Бадені, називають упокоренем і насилуванем їх народности? А припустім, що і стала би угода: хто нам заручить, що она буде переведена в дусі умови? О то преці розбили ся пунктації, що при їх реалізованю додавано і викидувано німецькі програмові постанови.

Наконець доходить Politik до того переконання, що тепер не коньче догідна пора до нового форсованя угоди. Впрочем можна би то спробувати в ческїм соїмі, о скільки охота Німців до погодженя есть правдива. В ческїм соїмі спочиває вже від давна виготовлене внесене язикове. Треба подати его під дискусю, а покаже ся, що скажуть Німці і яка їх миролюбивість.

Гр. Бадені має свободну руку. У репрезентантів ческого народу і з консервативної посїлости не стрітять він опору, отже буде насамперед у Німців мусіє показати свїй талант посередника. Удять ся, добре; не удасть ся, то не стратимо нічого. Коли план погодженя Німців і Чехів не удасть ся, то насамперед буде знову скликана рада державна. Більшість єї до того часу скріпить ся, а коли би Німці і в осени хотїли вести дальше обетрукцію, то криза конституційна не дасть ся вже оминути і тогди аж прийде хвиля рішення для автономічного права.

Наші селяни за морем.

Вражїя з Канади о. Нестора Дмитрова.*

(Дальше.)

Зараз на другий день, по повороті з Stuartburg, 20. цвітня, з полудня вирушив я до Edmonton. В четвер рано, пересївши в Calgary на шлях локальний, приблуд я аж в пятницю рано до South Edmonton... Я не буду намагати ся описати ті безмежні околиці, які простирають ся по обох боках залїзниці, бо се на нічо не здало ся. Хто не бачив тих безмежних незаселених, пустих прерій в Assiniboia, той не буде міг собі їх представити. Трава вже зеленїла ся — а сотки худоби скубли єї дївно. Я спитав одного Англїка, де стаїні тої худоби, а він у відповідь зачеркнув рукою по воздуху, даючи тим рухом пізнати, що небоскїн — то обороа тої степової худоби.

Перед стациєю в Edmonton побачив я кілька наших брудних жениц на порозі одного дому, котрі побачивши мене махали руками — они видїли мене в Winnipeg і тепер відбували нїби карантану в імїграційним домі. Відтак зайшов я до того прибіжища наших людей і побачив поганий образ. В двох просторих комнатах, покотом на підлозі, серед брудного лахматя і величезних галицких скринь лежали жінки і дїти ріжного росту. Наоколо кухні крутило ся кілька брудних, заспаних, немитих жінок, а з кухні курило ся, як з локомотиви. Смород забивающий, просто дихати годі було. Я зановів, що приїду о 9. годині пасху посвятити, і втік скоро на двір. В означену годину я повернув до них і застав уже все приготоване. На столі довжезнім лежали величезні пасхи і всякого рода великодні снїди. Баби вже трохи поприбрані і з дїтьми на руках — чекали на мене. По посвяченю пасхи, при чім всі голосно плакали, я сказав кілька слів, дав поцїлувати хрест і знявши спитрахиль моцно виганьбив баби за такий нелад в хаті. Злобні баби покивували головами і одна на другу звальювала причину непорядку. Ту було 15 родин, переважно з Ярославского повіту. Чоловіки вибрали ся були шукати фарм в околиці міста.

В Пятницю Великодну по полудни, бо Англїк перед обідом з дому не рушить ся, виїхав я в товаристві одного презбітаріянського причера до Едни.

*) Гляди число 102 „Буковани“.

спорт кождому, хто „від нас“ іде до сесії (арештів місько-делегованого суду) або вкінци до „Бригїдок“ (закладу варного на Городенцїм.)

З хурдири приходив полїцай коло $\frac{1}{4}$ сполудня, коли мав кого взагалі привести. Отже і одной суботи прийшов такий транспорт.

Зимно було тоді: Весна розсинала вже була свої богати, шипні дари по голїй землі, як загнївана корольївна перли, але дужа зима у нередемертних судорогах сиромогла ся ще, не вступила ся молоденькій весні; засинала люта снїгом лице землиці. От від кількох вже годин немилосерний снїг без намяти ліпить, а той драбуга трохи не голїй прийшов з полїцаєм. Бож тая драна верета, якою обелонив своє хуте тіло, що і так крізь дїри виглядало на свїт — то не одежа і не грїє, навіть обуви не мав, — ноги пообивані якимись онучама. Дозорці смїяли ся з того, що се іспанскї мешти. Він цілїй перемерз, по нїм лазила погань, а таке замізероване, таке натрудоватїле то лице его нещасливе, котре я мав, не знати по що описати в протоколі. Вся кров его знать замерзла, бо був немов слїпий, глухий, вімий, найбайдужнїйше в свїті поводив ся. По скінченїм „gusoris-ї“ відступив від стола та сїв на ослонї під стїною.

Гей, чи диво, що такий бідолаха загибаючи з голоду іде красти! а що він украв, дурак? — кусень заржавілого желїза...

Послїдний з приведеного гурточка став до протоколу якийсь жид. Він був дуже сумний, зажурений, поводив ся боязко і хотїв менї щось

сказати, лише не знав, як взяти ся до того. Аж послїдне питанє, яке ставить ся кождому при тим описі особи: за що арештований? — подало йому нагоду облещити ся.

Йому губи затрясли ся і він розплакавшись взяв новїдати, як на „їх“ подвірїю стала ся крадж, а його за неї арештували. Цїлком без підстави дїятого хиба, що він бідний. У хурдиї держали його три доби, заким відставили сюда, а там дома остало ся троє сирїт без догляду. Власне він вертав з кладовища, як його арештували — поховав жінку. Найменшій дитинї девять місяців — що там тепер де ся з ними? — Тут плач не дав йому далї говорити, за-те він пристунив різько до мене, аж злякав мене, узвав мене за руку, поцїлував та просив, щоби пустили його на волю, хоч на часок. Він не утече, сам верне у тюрму, як лиш побачить, чи жінчинї своїяки піклують ся його сиротами.

Я ледви здержав слези.

— Я такий самий арештант, як і ти — сказав я до нього по жидівски, а заслонивши очи долонею, відповів ще на послїдній запит протоколу: хто привів вазня? відкіля?

Иньшим часом я держав би ся був лучше, але ту, в тюрмі, менї самому бракувало богато до рівноваги, що небудь зворушувало мене без міри.

А що-до того бідолахи, то я хотїв його потїшити і вневняв його, що там хтось же знав ся його діточками, а він коли не нинї ще, то завтра піде на волю, бо його покличуть пе-

На вечер заїхали ми до Місточка Forth Saskatchewan і ту переночували. Місточко се маленьке. Ту стоїть віддїль кінної полїциї, а полїцай Чех п. Кнаврек (передїзатник „Свободи“) стає дуже в пригоді нашим людям, розуміючи нашу мову. Крім оборони против кривд зі сторони бутних Німців фармерів і Англїків, він стає і товмачем наших людей і в процесах, котрі годі, щоби наш галицкий процесович так скоро покинув. Були случаи, що той честний Чех вставляв ся за бідними нашими людьми і они діставали маленьку запомогу, але як майор довідав ся, що старі фармери, котрі вже доробились достатків, ходять по місточку і жebraють, повиганяв людей і відвернув ся від них з обрїдженням. Отже-ж я вже по дорогї до нашої колонїї довідав ся про ту безсоромну черту нашого мужика. На ганьбу, на встид, на сором цілому роду людскому жebraють наші мужики по егорах (скленах), купуючи за кілька центів річи, а баби то таки впрост заходять по домах жebraти. Я сего вже зовсім не сподївав ся, бо наш Лемко в Спол. Державах умер би з голоду, а не витягнув би руки за жбраним хлїбом. Индіяни не жebraють — ніколи не жebraють. Ради Бога чи-ж вже до тої степенї здеморалїзував ся наш чоловік в неклї галицкім?

Для супротивствавленя мушу навести слїдуючий факт, хоть зовсім звичайний. Як уже сказано, іхав я з презбітаріянським причером. Нас віз хлонєць лїт 16, котрий через дорогу неустанно закидав мене безлічю самих интересних питань. В Ft. Saskatchewan засїли ми в готелю до вечери і, розуміє ся, разом з нами і фірман, обмивши собі докладно руки і твар. Найсвобіднїйше в свїті закурив собі по вечери хлонєць цїгаро і, колишучи ся на кріслі, оповїдав, як то він вчера застрїлив 7 диких качок і т. ин. Наш чоловік на Великодній Свїята не хотїв разом зі мною їсти, бо казав: „не годен я з такою особливою засїсти за стіл!“

На другий день раненько виїхали ми в дальшу дорогу і по дорогї вступили до фармера-англїка на свїдане. Цїкавий Англїк став випитувати ся мене, куди я їду. Як я ему сказав, що до Русинів в околиці Едни — він розсмїяв ся і сказав: „Я знаю тих людей — они приходили до мене просити хлїба.“ До чорта — і знов жebraнина!

На почтї в Едни подїбав я кількох наших мужиків, що прийшли були за листами. Они, розуміє ся, втїшили ся, що будуть їсти свячену пасху і провадили мене $1\frac{1}{2}$ милї до Михайла Мельника з Небилова, де я мав замешкати. — Сей чоловік газдує ту вже третій рік. Має він порядну хату з підлогою, гонтами побиту, шних-

ред слїдного судню, котрого він і попросить, щоби лишив його на вільній стонї.

Так я потїшав його, хоч і знав, що так не буде, що так лише повинно бути. Дїсно дуже несовістний той закон, що так кривдить усіх не посїдающих привїлеїї „*pennum carvabimus, nisi jure victum.*“ В таких уловіях, при такий повільній нераз галицкий процедурі судовій вазнати чоловіка і держати у слїдчїй вазницї через місяць, підозрїваючи його о крадж, за котру дістав би може вісім дїб арешту, га!...

Я просив ся назад у казню. Не пустили. Я придумував усякі причини, а правдива була така, що у самотній келї лучше менї було. Правда: з вахцири я і крізь вікно вигляну і небо бачу і втїшати ся можу видом життя поза-тюремного, за-те у тюрмі, хоч не бачу волї людей, то і не бачу — їхньої нужди.

Не пустили мене і я остав ся дальше на вахцирї. Але поволи якоє поправили ся ту відносина, серед котрих я животїв. Заповітрені мумї т. е. управа арештаньска не зрозумілим для мене способом з великою ласкою до мене обернула ся, а котрийсь з дозорців пустив в хід байку, що президент доводить ся менї вум. Хоч се і неправда була, але заперечувати я не думав. Правда лише, що за моїм *socius-om doloris* просила його вуйна, чи тїтка у президента, котрий чи не був для нього кузиною. І тому то може президент без цензури попа та „мого“ судїї (т. е. того, що засудив мене на кару) віддав менї транспорт книжок, який прислали менї з хати, хоч там окрім двох томів Шлосера, Гетого та

дир — в шпихліри повно всякого збіжа і білої муки, стайню, пару прекрасних молодих коней в вартості 400 зр., три корови, пару величезних водів, п'ять штук ялівнику і кількох свиней. Двох других его братів — Федір і Никола мають ся рівно-ж добре, як також і всі прочі фармери, що третій рік сидять на фармах. Они позорували вже по 35 і більше акрів.

НОВИНКИ.

Чернівці, дня 9. червня 1897.

Повітова конференція учителів черновецького міського округу відбуде ся в четвер і п'ятницю під проводом інсп. Фавстмана.

Запомогове товариство при ц. к. низшій гімназії в Чернівцях. Збори для уконститування сего добродійного товариства відбудуть ся в неділю, дня 20-го с. м. о 12-ій год. в полудне в будинку гімназійним з таким порядком денним: 1) Справоздане з діяльності тимчасового виділу; 2) вибір 4 виділлових, голови і 2 контролорів (після § 8 статутів).

Поголоски. Буковинський краєвий президент гр. Гесс має стати президентом Каринтій, бо тамошний президент іде в пенсію. Очевидно не можна ще вічного певного знати, бо такі поголоски про нашого президента вже давно були, але не сповнили ся.

Свято всіх Святых, котре припадає у нас на суботу, будуть в Чернівцях обходити торжественно. Вир. митрополит відслужить о 1/2 год. зраня богослужене, а о 10-ій год. двигне ся процесія на місцевий цвинтар, де відбуде ся загальний парастас за померших.

Нові поштові марки мають у нас завести від нового року 1898, бо від того дня буде вже всюди і у всім заведена нова коронава валюта. Мають видати попри дотенерінні марки ще й марки по 1, 2, 3 і 5 гелерів. Але ось що притім якийсь фискальний геній винайшов. Наші кореспонденти коштують тепер по 2 кр., а в Німеччині они коштують по 5 фенів, отже трохи дорожші. Тепер же мали би наши кореспонденти коштувати не по 4 гелери, лише по 5! Тим способом побільшили би ся доходи держави більше-менше о 80,000 зр., бо після статистики уживають в Австрії річно 160 мільонів кореспонденток. Добре, але чи подумав той „геній“, що годі людям видирати

Шілера був Жіночий Альманах Кобринської, Захар Беркут та інші такі невинні річи. Віддаючи їх мені, п. керкермайстер сказав більше-менше так: — Се шкільні книжки? Я їх не буду переглядати, але треба з них учити ся, судових вироків можете менче писати, бо назад прийнуть вас до шкіль. Жадали власне онінї від нас що-до моральности та поведеня і ми дали добре свідoctво...

А живе слово, яке читав я по книжках, розбурило у мені кров. Кілько разів читаю щось такого, що мене зворушить, будить ся у мене творча жилка, от я і став обдирати чисті картки з друкотаних формулярів та записувати на тім бібулетім панері отей свої в ажнія з тюрми та складати революційні вірші. Я писав пильно і мій жмуток карточок ріжного формату грубшав. Атже чого мені було треба більше? Я мав книжки, мав спроможність писати, а до тюремного життя, котре є карою і покутою, більше вимог ставити не можна.

На щасте я і не курю тютюну, а курцям велика тут біда. Після тугейшого закона арештантам курити зась: виїмково за дозволом власти курять ту вчасі проходу, отже не в казни, і то лише такому дозволять, що зістає ще у слідстві, а ніколи засудженому! Такий стан правний, але de facto курять арештанты, коли котрому і де лише удасть ся, а на тлі тої рїжницї між станом правним а фактичним розграють ся трагічні події щоденного тюремного життя. Одної-ж і я був свідком.

(Дальше буде.)

ще більше грошій з їх зовсім не багатой кишені?!
Задія безперестанної зливи перервана переправа поромом коло Зеленева; в полудневій часті Буковини виступили всі потоки і нароби́ли великої шкоди. В Звинячу наступив в понеділок пополудни хмаролом з градом і нароби́в значної шкоди.

Не удало ся. В Ліберці (в Чехії) сповнив один злочинець убийство, сполучене з рабунком. Поліції не удало ся винувника схватити, мимо того, що гляділи за ним пильно по всіх залізницях. Тимчасом на двірці залізничній Франц-Посифа у Відні притримано якогось пасажера, котрий їхав без білету, наданий в якійсь приладі газовім яко товар. Цікавого винахідника дешевой їзди приарештували, а завдяки телеграммам уже в дві години показало ся, що він той сам, за котрим розбивала ся поліція в Ліберці. Тепер поїде він цілком за дармо назад, тільки... в ланцужках.

„Урадова мова“ в Галичині. Imię: Anna. Wiek: lat ma 2. Stan: dzifceze. Zatrudnienie: pry cyceci. Oznaczenie choroby: naglowy i wymioty. Smierć: nagła. — А тепер на другім боці: Urzond gminny wzwala ciało martwy pochować bo naciale żadny przeskody nima bosi urzond nacialo patszył i natosi potpisuje. † Iwan Bobrowski wujt.

Хто завидує? Турецкий султан має після тамошного звичая цілий гарем жінок, а є їх там разом 350, між ними 150 муринок, що услугують. Кожда жінка має своїх 30 невільниць для услуги. А кошта удержаня того гарему вносять річно около 7 мільонів зр. а. в. Кілько би то родин могло з тих грошій вижити!

Знов антисемітський розрух. З Дрогобича доносять, що в Східниці між тамошними робітниками а жидми прийшло до бійки, причім робітники збурили кілька жидівських мешкань. Закликана жандармерія зробила вправді порядок і привернула спокій, але притім один робітник згинув, а 17 арештовано. Видко, жиди вже сильно надоїли робітникам!

Небезпечний опришок. З Бялої доносять: Перед пів роком довершено в Шлеску прускім розбійничого убийства на банкірі Коні і забрано значну готівку з контори. Властям прускім і австрійській жандармерії удало ся потрапити на слід злочинців, трех звістних і кілька разів вже караних волоцюгів бьяського повіта. Двох з них арештовано кілька днів по довершенім злочині недалеко Бялої і відставлено до окружного суду в Вадовицах, де один з них отруїв ся у вазниці, а перед смертю признав ся до злочину і виявив своїх товаришів. Мимо того третього з них, найнебезпечнішого, Влодарського, не можна було зловити, бо укритав ся в доохрестних горах і лісах і বেশів кілька разів утечи перед погонєю, ба навіть три місяці перебував у Відні під прибраним назвищем. Дня 2. с. м. появил ся знов в околиці Бялої, а висланий за ним жандарм понав на его слід і пустив ся за ним в погоню. Утікаючи перед жандармом, добіг Влодарський аж під саму Бяду і може було би ему удало ся і сим разом утечи, коли-б случайно з другої сторони не надійшов жандарм Лех, що як раз вертав до дому зі служби о годині 3. пополудни. Побачивши жандарма, укритав ся Влодарський в придорожних корчах, а коли жандарм, котрому видало ся підозріним поведене Влодарського, наблизив ся до тих корчів, аби его звідтам виполоштити, почав Влодарський стріляти до него з револьвера. Жандарм стрілив і собі, але не поціливі і тоді опришок вискочив з корчів і почав утікати. Жандарм утомлений кільканийцятигодинною службою не міг его зловити ані стріляти, бо в поли робило багато людей і він легко міг би був поцілити невинного. Однак мимо того гнав за убійником, добуваючи послїдних сил, а на поміч прийшло ему кількох людей, що робили в поли. Тоді Влодарський почав знов стріляти, поцілив одного з погоні смертно в черево, а другого тяжко в уста. Інші перестали за ним гнати, але жандарм з нараженем власного життя, бо опришок відвертав ся що хвилі і стріляв до него, біг за ним дальше аж під перші дома в Бялій. Донерва тут один муляр, що стояв на руштуваню, вхо-

пав кусень цегли і влучив в чоло. Ударений задержав ся хвилку і з того скористав жандарм, прискочив до него та зловив его. Ранених перенесено до шпитала, де помімо лікарської помочи помер поцілений в черево 19-літний хлопець Гома. Житю другого, раненого в уста, не грозить небезпечність, хоч рана дуже тяжка. Оногди в полудне відвезено Влодарського до суду в Вадовицах під сильною сторожію жандармів і поліції, котра була потрібна не так длятого, щоби не допустити до утечі злочинця, як радше аби его охоронити перед местию населеня, що залягло товнами улиці, ведучі з суду до двірця і грозило опришкови смертю.

Земля запала ся. В Бурівці і Роздині на Горішнім Шлеску стояли дома, попукані від давніших елементарних нещасть. Земля в тих селах від часу до часу западає ся, бо під сподом кональні. Минувшого четверга вечером стали шпари на домах розширювати ся, а навіть на гостинці, що веде через названі села до Шонинців, показали ся прогалани. В ночі о 1-ій год. почуло ся потрясене землі; люди зі страху повтікали на поле, лишаючи дома і весь маєток на волю Божу. На гостинці, попри котрій ідуть ще водопроводи, зробили ся більші то менші діри, цілі прогалани і дома позанадали ся в землю. Шибі у вікнах потріскали, склепіна, стїни і ходи порознадали ся. На цілім гостинці були повиснувані високі куни віднадків гірничних, але ті порозсинували ся, бо сам гостинець попукав страшно. Коло тих сеїпів утворив ся давно цілий став, вже досить значних розмірів, але тепер стїкає вода перед очима людей до Рави. Найбільше ушкоджені дома в Роздині, що вже стоять недалеко Шонинців. Там цілий гостинець занав ся на два метри глибоко. Тепер 600 родин розложили ся табором на поли і не важають ся зайти щось ратувати з домів, бо сї можуть кождої хвилі цілковито заїсти ся. Огнева сторож, санітарна комісія і гірники пильнують, аби не стало ся яке нещасте, а заряд залізничний вислав ваґони для уміщення людей. Ушкоджені дома належать переважно приватним особам, а лиш деякі гірничим спілкам. На щасте не згинув ніхто з людей.

Дрібні вісти. Черновецького генерала Маєра перенесено до Сольногорода, а на его місце приїде полковник Матт з Ігльва. — Вінчане адвокат а-ра Данила Кулика з п-ю Марією Загаєвскою відбуде ся в Кутах дня 12-го с. м. — Дідич Адольф Цвібель купив не ціле село Петрівці н. С.; а лише Долїшні Петрівці від Петра Лодинського. — В суботу відбуде ся перед черновецьким судом карна розправа против глухо-пімого Николаа Буєвока о убийство зі рабунком. — Коло Кучурова великого напав Николай Верденюк на Катарину Когут, душив єї і арабував у неї гроші, а потім сьез без слїду. — Славний скринак Марко Россі помер в Італії, проживши 35 літ. — Новий директор дирекції прав. фонду ред. Ульман виїхав на інспекцію до Дорни. — В Чернівцях все ще трамвай не їде, хоч утрава заневняла вже кілька разів, що ось-ось за кілька днів будуть їздити.

Телеграми „Буковини“.

З дня 9-го червня 1897 року.

Відень. Fremdenblatt доносить, що цісар прийняв адресу палати панів з повним задоволенем до відомости і казав о тім повідомити президію палати.

Відень. Правительство зажадає в спілних делегациях великі гроші на скріплене флотии.

Відень. Страйк робітників трамвайових скінчив ся, позаяк спілка трамвайова поробила робітникам далекоюягі концесію. Сегодня вже всі робітники стали до роботи.

Відень. На понеділкових зборах соціал-демократів заявив нос. Дашинський, що соціал-демократи стремлять до ревізії конституції в демократичнім дусі і до рівноуправненя всіх

народностей. Адлер заповів горячу борбу на оєінь.

Букарешт. Стан здоровля хорого престодонаслідника полішає ся з кождим днем.

Канеа. Губернатор Исмаїль оголосив прокламацію, в котрій остерігає населене перед безсовістними агітаторами і заповідає строги кари для них.

Канеа. До Kölnische Ztg. доносять, що адмірала рішили сільними військами виступити против ворохобників на острові.

„РУСКА БЕСІДА“

в Чернівцях

має на складі отєї свої виданя:

„ІЛЮСТРОВАНА БІБЛІОТЕКА“

для молодіжи, міщан і селян з року 1886, 1887, 1888, 1890, 1891, 1892 і 1894 по 1 зр. за рочник, а всі 7 разом 6 зр.

„ЧУМА ГОРІЛЧАНА,“

сузна історія, для перестороги і науки. 80 сторін за 20 кр.

„Слова правди і науки“

з поезій Тараса Шевченка. Ціна 10 кр.

„25 повісток

для чемних діточок“

32 сторін. Ціна 10 кр.

„ПРОСКУРКА“

Даруночок для руских діточок. Ю. Федьковича 10 кр.

На почтову пересилку треба додати по 5 кр. за річник „Бібліотеки,“ а по 2 кр. за кожду поодинокую книжочку.

Замовленя приймає й редакция „Буковини.“

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень

у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одинокє руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкід огневих за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятій рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінчень рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На житє можна обезпечати ся через „Дністер“ після всіх возможных комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкюриєтнійші услія і видає полїси і квїти в руским язїцї.

Зголошеня о удїленє агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовского.

За редакцію відповідає **Осип Маковей.**

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі

при улиці Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарскі в мовах рускій, польскій і німецкій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солїдно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

Хто хоче мати добру і дешево МАШИНУ до ШИТЯ,

най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купиць у мене нову чи стару машину, за рєпарацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обедужу Вас по братньому

З поважанєм

В. Данилевич,
машинїст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. залїзничїй (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Пам'ятайте на Народний Дім
в Чернівцях!

Котвиця

Liniment. Capsici comp.

з апітки Рїхтера в Празї,
загально признаний знаменитий усмирюючий лік на втиранє: по ціні 40 кр., 70 кр. і 1 зр.; можна купиць у всіх апітках. Просимо жадати сей загально улюблений лік просто під назвою Рїхтера Liniment з котвицею і приимати з осторожністю лише флашки зі знакам знаком охоронім „Котвиця“ бо лише ті правдиві.

Апітка Рїхтера під золотим львом у Празї.

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ

від дня 1-го мая 1897 після часу середно-європейского.

відходять з Чернівців						приходять до Чернівців						
до Неполюківців, Снятина, Львова, Відня						з Відня, Львова, Снятина, Неполюківців.						
	819	854	1232	404	1025		1128	320	757	811	610	
до Глібоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів						з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глібокої						
	1148	351	832	—	635		—	809	1212	350	1000	
до Садагури, Боєва, Новоселиці						з Новоселиці, Боєва, Садагури						
	645	430	—	—	—		—	1113	950	—	—	
з Глібоки						до Глібоки						
до Карапчева, Сторожниця, Бергомету, Межибродів						з Межибродів, Бергомету, Сторожниця, Карапчева						
	814	535	—	—	—		635	1037	800	—	—	
Перший поїзд їде на шляху Бергомет, Межибродів від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.												
з Гадікфальви						до Гадікфальви						
до Радівців.						з Радівців						
	610	1003	228	612	805		542	855	115	550	747	
з Гатни						до Гатни						
до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонгу						з Кімполонгу, Вами, Гурагумори, Качики						
	1010	201	—	—	—		1258	625	—	—	—	
з Іцкан						до Іцкан						
до Сучави						зі Сучави						
	327	630	1009	216	718		442	842	130	630	837	
з Вами						до Вами						
до Рус-Молдавиці						з Рус-Молдавиці						
	346	647	913	1132	250		842	1259	204	322	545	905
Поїзди їдуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вами, Драгоша і обох Молдавицях.												
з Карапчева						до Карапчева						
до Чудина н. С.						з Чудина н. С.						
	854	1007	615	—	—		555	555	—	—	—	
Перший поїзд їде що понедїлка, другий з винятком понедїлка, нічний кождої днини.												

□ поїзди поспїшні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно європейский їде о 46 минут піяїйше від черновецкого часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано і зазначає ся підчеркнєнем минут.

